

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА УРЕДБЕ

1. Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности? Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Показатељи који се прате у области паушалног опорезивања а који представљају успешност спроведених циљева, између осталог, су број регистрованих предузетника паушалаца, број регистрованих предузетника паушалаца по категоријама делатности, висина наплаћених прихода од самосталне делатности и просечно време потребно за израду решења.

Према подацима Агенције за привредне регистре у Републици Србији регистровано је 257.915 предузетника.

Од предузетника паушалаца који су у 2018. години били активни, 10 најзаступљенијих делатности су:

- 4932 Такси превоз: 11.322
- 6910 Правни послови: 10.064
- 6201 Рачунарско програмирање: 8.071
- 9602 Делатност фризерских и козметичких салона: 6.964
- 7022 Консултантске активности у вези с пословањем и осталим управљањем: 5.565
- 4941 Друмски превоз терета: 2.862
- 7112 Инжењерске делатности и техничко саветовање: 2.618
- 4789 Трговина на мало осталом робом на тезгама и пијацама: 1.829
- 2562 Машинска обрада метала: 1.816
- 4322 Постављање водоводних, канализационих, грејних и климатизационих система: 1.777

Током 2018. године регистровано је 19.692 нових предузетника паушалаца. Од новооснованих предузетника у 2018. години, 10 најзаступљенијих делатности су:

- 6201 Рачунарско програмирање: 2.415
- 7022 Консултантске активности у вези с пословањем и осталим управљањем: 1.539
- 9602 Делатност фризерских и козметичких салона: 898
- 6910 Правни послови: 678
- 4322 Постављање водоводних, канализационих, грејних и климатизационих система: 561
- 7112 Инжењерске делатности и техничко саветовање: 552
- 4399 Остали непоменути специфични грађевински радови: 493
- 4932 Такси превоз: 489
- 4941 Друмски превоз терета: 469
- 8211 Комбиноване канцеларијско-административне услуге: 426

Законом о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС”, бр. 24/01, 80/02, 80/02-др. закон, 135/04, 62/06, 65/06-исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11-УС, 93/12, 114/12-УС, 47/13, 48/13-исправка, 108/13, 57/14, 68/14-др. закон, 112/15, 113/17, 95/18 и 86/19) уређено је опорезивање предузетника паушалаца.

Уредбом о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности („Службени гласник РС”, бр. 65/01, 45/02, 47/02, 91/02, 23/03, 16/04, 76/04, 31/05, 25/13, 119/13, 135/14, 80/17, 98/17, 86/18 и 69/19), коју је донела Влада, ближе се уређују услови, критеријуми и елементи за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности.

Постојећи модел паушалног опорезивања према закону и наведеној уредби није у потпуности могао да обезбеди извесност у погледу стицања статуса паушалног пореског обвезника у моменту започињања обављања делатности, износ пореске обавезе, благовременост добијања пореских решења, као и уплату обавеза на јединствен уплатни рачун.

Указујемо да се пореска решења доносе током целе године (фактички од марта до децембра) имајући у виду да се током пореског периода свакодневно мењају околности које иницирају доношење решења (отварање предузетничке радње, затварање радње). У том смислу не може да се определи нити утврди рок за доношење пореских решења.

2) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Документи који су од значаја за паушално опорезивање обвезника пореза на приход од самосталне делатности су Закон о порезу на доходак грађана, као и Уредба о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности.

У циљу унапређења система паушалног опорезивања Законом о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС”, број 86/19), који је ступио на снагу 14. децембра 2019. године, на другачији начин су уређени услови, критеријуми и елементи за паушално опорезивање прихода које обвезници остварују по основу обављања самосталне делатности. Кроз измене и допуне регулаторног оквира стварени су предуслови за поједностављење процедуре обрачуна пореза на приходе од самосталне делатности на паушално утврђен приход. Аутоматизацијом процеса утврђивања висине пореске обавезе биће омогућена већа пореска предвидљивост за обвезнике и смањење трошкова администрирања од стране пореског органа. С тим у вези, сагласно измењеном законском оквиру предвиђено је доношење нове Уредбе о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности.

Такође, Националним програмом за сузбијање сиве економије са Акционим планом за спровођење Националног програма за сузбијање сиве економије за период 2019-2020. године („Службени гласник РС”, број 27/19 - у даљем тексту: Национални програм за сузбијање сиве економије), као документом јавне политике, предвиђена је, између осталог, реформа Пореске управе, у циљу ефикаснијег разреза и боље наплате пореза, пре свега у смислу поједностављења процедуре обрачуна паушалног пореза у циљу аутоматизације процеса утврђивања висине паушалног пореза. То обухвата и припрему функционалне спецификације подношења захтева у електронском облику и аутоматски обрачун висине паушалног пореза.

3) *Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.*

Кроз одржане консултације са заинтересованим лицима, укључујући предузетнике паушалце, привредне субјекте, представнике државних органа и локалне самоуправе, заинтересоване стране су указале на бројне проблеме који су окарактерисани као недостаци постојећег модела паушалног опорезивања, и то:

- неизвесност одобрења статуса паушалног пореског обвезника у тренутку започињања обављања делатности - посебно је неповољна околност да предузетник тек након регистрације предузетничке радње сазнаје да ли ће му тај статус бити одобрен;

- непознат износ укупне пореске обавезе у тренутку започињања обављања делатности - порески инспектори према прописима вреднују различите критеријуме који утичу на износ основице, с тим да сами критеријуми нису довољно прецизни;

- кашњење пореских решења - сваке године паушално опорезовани обвезници чекају више месеци решење о висини обавезе за ту годину (најчешће до априла месеца), будући да Пореска управа решења доноси на основу података Републичког завода за статистику о просечној заради по општинама за претходну годину, које завод објављује крајем јануара текуће године за претходну годину. Такође, до кашњења пореских решења долази због великог броја промена у статусу предузетника као што су отварање нових предузетничких радњи, затварање радњи, промена основа осигурања, преласка из паушалног начина опорезивања у опорезивање према стварно оствареном приходу и друге промене. Ово представља огромно административно оптерећење за Пореску управу;

- проблем прекњижења пореза и доприноса - будући да постоје обавезне четири уплате (различити рачун за порез и сваки од три доприноса), у случају када паушалци изврше уплату обавеза на погрешан позив на број, тада морају да попуне нови образац и да га поднесу Пореској управи, као и да дужи период чекају на решење у вези с тим.

Као последица наведених недостатака постоји проблем у вези са оверавањем здравствених књижица а имајући у виду неблаговременост доношења пореских решења.

4) *Која промена се предлаже? Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?*

Предложени модел утврђивања основице за опорезивање предузетника паушалаца је заснован на шифрама делатности као основним јединицама за које се оптимизује систем обрачуна и представља прецизнији начин за процену профитабилности делатности коју обавља обвезник у односу на модел са шест група који се сада примењује. Предложена формула за обрачун пореске обавезе заснива се на два кључна критеријума и на неколико елемената који имају корективну улогу. Критеријуми имају за циљ да рефлектују потенцијалну профитабилност делатности коју обавља порески обвезник, тако што се путем њих вреднују профитабилност делатности и економски потенцијал града, општине односно градске општине за обављање делатности. Елементи за утврђивање пореске основице служе да прецизније рефлектују потенцијалну профитабилност предметне делатности. Предвиђа се коришћење различитих елемената који утичу на износ пореске основице, и то: регистровано седиште предузетника, временски период који је протекао од регистрације предузетника, старост обвезника и његова радна способност и остале околности које утичу на остваривање добити.

Овај модел паушалног опорезивања омогућава пореским обвезницима:

- да путем Web апликације, уношењем основних података, сва заинтересована лица сазнају да ли могу бити паушално опорезована и колики ће износ пореза и доприноса плаћати;

- да се пореска решења доносе на основу података које порески обвезник доставља приликом регистрације предузетничке радње у Агенцији за привредне регистре, без достављања посебне пореске пријаве, односно да се у прелазном периоду пријава подноси електронски, по регистрацији;

- аутоматизован процеса обрачуна висине пореза и доприноса, чиме би се пореским инспекторима смањио административни део посла, који су до сада обављали индивидуално утврђујући износ обавеза за сваког паушално опорезованог обвезника;

- да захваљујући могућности аутоматског обрачуна пореске основице и износа обавезе путем Web апликације, не постоји проблем вишемесечног кашњења пореских решења;

- да се уплата обавеза врши на један уплатни рачун, чиме би се предупредили проблеми који се сада јављају у пракси са уплатама на погрешне рачуне и последичним вршењем прекњижавања.

Поред тога, овим начином обрачуна тежи се ка томе да се онемогући злоупотреба система, пре свега регистровањем предузетника у срединама у којима не обављају делатност како би се остварила могућност да буде утврђена нижа пореска обавеза.

Имајући у виду наведене промене којим се тежи, може се закључити да су предложене измене неопходне ради унапређења целокупног система паушалног опорезивања.

5) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

С обзиром да је циљ унапређења система паушалног опорезивања свеобухватан начин паушалног опорезивања прихода, циљна група на коју ће утицати предложена промена обухвата све предузетнике паушалце. Дакле, утиче на све обвезнике без посебног издвајања појединих група предузетника. Поред тога, указујемо да новим предложеним решењем, право на паушално опорезивање је проширено тако да ће моћи да га остваре и лица која обављају делатност из области рачуноводствених, књиговодствених и ревизорских послова и послова пореског саветовања.

6) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

/

7) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

/

8) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (status quo).

/

9) *Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?*

/

2. Кључна питања за утврђивање циљева

1) *Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).*

/

2) *Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).*

Промене које се желе постићи доношењем нове уредбе су:

- повећање правне сигурности;
- транспарентнији систем обрачуна пореза и могућност аутоматског обрачуна пореске основице и износа обавезе путем Web апликације;
- аутоматизовано доношење решења на основу формуле која је унапред позната и података о обвезницима који се налазе у информационом систему Пореске управе;
- ефикасност у утврђивању и обавештавању обвезника о висини обавезе скраћењем рока за доношење и достављање решења;
- омогућити обвезницима уплате обавеза на један начин, чиме би се предупредили проблеми који се сада јављају у пракси са уплатама на погрешне рачуне и последичним вршењем прекњижавања.

3) *Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?*

Доношење нове уредбе о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности усклађено је са Националним програмом за сузбијање сиве економије. Наведени програм, између осталог, обухвата и реформу Пореске управе у циљу ефикаснијег разреза и боље наплате пореза. То значи да се пре свега поједностави процедура обрачуна паушалног пореза у циљу аутоматизације процеса утврђивања висине паушалног пореза, као и да се припреми функционална спецификација подношења захтева у електронском облику и аутоматски обрачун висине паушалног пореза.

4) *На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?*

С обзиром да је један од приоритетних циљева аутоматизација кључних процеса, и то подношење пореске пријаве, одлучивање о праву на паушално опорезивање, утврђивање основице, доношења решења и доставе тог решења, као показатељ на основу кога би се утврдило да је дошло до остваривања општих односно посебних циљева, јесте брзина доношења решења пореским обвезницима. Пореска решења се доносе у првој половини јануара текуће године за ту годину.

Такође, великом броју предузетника предвиљивост и стабилност су кључни за покретање предузетничке делатности, што се управо овом уредбом и постиже, тако да би повећање броја пореских обвезника који су се определили за систем паушалног опорезивања био значајан показатељ, а самим тим и повећање прихода од самосталне делатности по основу регистрованих нових предузетника паушалаца.

3. Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „status quo” опција?

Приликом анализе одговарајућег модела паушалног опорезивања разматрано је више опција за утврђивање основице пореза и доприноса. Неке од њих су:

1) модел копије актуелних износа обавезе према коме би се користила формула која би полазила од садашњих просека износа основице по делатностима и по јединицама локалне самоуправе.

Предности овог модела су:

- омогућава аутоматски обрачун основице, а тиме и дигитализацију овог процеса;
- износи основица по појединачним обвезницима у просеку не одступају много од основица до којих се долази применом важећег модела.

Негативне стране овог модела су:

- то што се у потпуности базира на постојећим просецима основица по јединицама локалне самоуправе, чиме се нарушавају принципи хоризонталне и вертикалне пореске правичности;

- овај модела тежи да реплицира просечне износе основица по делатностима, тако да одступања на нивоу појединачних обвезника и даље постоје, и у неким случајевима су значајна, иако је обим тих одступања мањи у односу на друге разматране моделе који подразумевају аутоматски обрачун износа основице;

- да релативне односе у профитабилности пословања према јединицама локалне самоуправе замрзава у стању какво је било у последњој години примене актуелног система. Тиме би, након одређеног низа година, формула постала неадекватна и по основу тога да се неке средине развијају брже док друге заостају, будући да је економски потенцијал општине један од битних фактора за потенцијалну профитабилност пословања.

2) модел који се заснива на подацима Републичког завода за статистику који се односе на зараде у делатностима које су сличне делатности предузетника паушалаца.

Недостаци овог модела су:

- подаци о зарадама у делатностима укључују битно различита занимања у истој индустрији (нпр. чистачице и менаџере);

- просечне зараде по занимањима, који податак је засновано на Анкети о радној снази. Недостатак ових података је да су збирно дати за донекле сродна занимања која су новопредложеним моделом разврстана у различите делатности, и за које се у актуелном моделу утврђују битно различите основице, имајући у виду и објективне разлике у профитабилности између тих занимања. Њихово једнако третирање не би решило питање правичности, а довело би до пада буџетских прихода ако би се основица прилагодила мање профитабилној делатности, или би довела до значајног повећања обавеза једном делу предузетника паушалаца ако би се основица приближила садашњем нивоу за профитабилнију делатност.

Разматрана је још једна информација из доступне статистике, а реч је о подацима о приходима предузетника који су у другим режимима опорезивања (вођење књига, односно личне зараде). Међутим, ти су подаци непоуздани и неодговарајући за одређивање основице за обвезнике паушалце због великог дела прихода који се не остварује на основу уплата преко рачуна, као и због тешкоћа у разликовању дела прихода који представљају „зараду” предузетника од дела који служи за покривање трошкова пословања.

Задржавање садашњег модела је опција која носи више значајнијих недостатака. Најпре, систем који почива на оцени критеријума од стране пореских инспектора није могуће превести у аутоматизовани поступак утврђивања пореске обавезе, а што је један од кључних циљева реформе. Остали недостаци односе се на ангажовање огромних ресурса на администрирању таквог модела и задржавање често тешко објашњивих разлика у износима основица за исте делатности на подручјима упоредивих јединица локалне самоуправе.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Измена регулаторног оквира је основни услов који је потребно да буде испуњен како би се омогућило стварање адекватне подршке за постизање жељених циљева.

С тим у вези, указујемо да се предложени модел паушалног опорезивања темељи на аутоматизацији свеукупног процеса у погледу паушалног опорезивања обвезника. Тако ће, поред осталог, на сајту Пореске управе бити доступан калкулатор за израчунавање потенцијалне обавезе пореских обвезника. Наиме, њиме ће бити омогућено да постојећи предузетници али и предузетници који тек започињу обављање делатности израчунају висину потенцијалне пореске обавезе и на тај начин, буду упознати колики ће бити износ пореза и доприноса на основу унетих релевантних података, и сагласно томе планирају своје пословне активности.

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Током прве три године пословања од регистрације, предузетници ће имати право на умањење основице у висини од 20% (за предузетнике у првој години пословања), 15% (за предузетнике у другој години оснивања) и 10% (за предузетнике у трећој години пословања).

Поред тога, предузетници до 30 године живота имају право на додатно умањење од 10%, и то без обзира када су основали предузетничку радњу. Ово умањење по основу година живота се примењује и на лица старија од 55 година - такође без обзира на то када су основали предузетничку радњу. У случају одређених професија (лекари, адвокати, лиценцирани инжењери и сл.) право на умањење остварује се након 60 године живота предузетника, и то, у висини од 30%.

За младе, почетнике у пословању до 30 година, током прелазног периода у трајању од три године предвиђена је још једна олакшица. На њих се примењују коефицијенти делатности који су предвиђени за четврту годину, и који су значајно мањи од коефицијената који се примењују у прве три године (у пракси, умањење у првој години је до 28%).

За старе занате је предвиђено умањење основице у висини од 50%, док се за лица са инвалидитетом, лица која су на трудничком и породилском одсуству, одсуству ради неге детета, дужем боловању, примењује умањење у висини од 15% чиме се, између осталог,

подстиче држање радње у активном статусу у ситуацијама у којима се данас предузетници често одлучују на затварање радње или прелазак у неактиван статус.

4) *Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?*

/

5) *Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?*

Информисање грађана и едукација пореских обвезника и пореских инспектора представљају важне мере које је потребно предузети ради остваривања оптималних резултата ове реформе. Информисање грађана о погодностима које нови систем нуди има за циљ, пре свега, да охрабри што шири круг потенцијалних предузетника да региструју предузетничке радње и започну обављање самосталне делатности. Информисање и едукација обвезника и инспектора Пореске управе су потребни да би се олакшао прелаз на нови систем у почетној фази његове примене и смањио број нејасноћа и број упита, као и потенцијалних приговора и жалби од стране обвезника и да би се обезбедило исправно и законито поступање службеника Пореске управе.

У том смислу указујемо на једну од конкретних мера у домену информисаности обвезника. Наиме, на сајту Пореске управе биће доступан калкулатор за израчунавање потенцијалне пореске обавезе, чиме ће бити омогућено да постојећи предузетници али и предузетници који тек започињу обављање делатности израчунају висину потенцијалне пореске обавезе и на тај начин (на основу унетих података) буду упознати колики ће бити износ пореза и доприноса.

6) *Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?*

/

7) *Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?*

/

8) *Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?*

Предложени модел утврђивања основице за опорезивање предузетника паушалаца је заснован на шифрама делатности као основним јединицама за које се оптимизује систем обрачуна и представља прецизнији начин за процену профитабилности пословања обвезника у односу на модел са шест група који се сада примењује. Предложена формула за обрачун пореске обавезе заснива се на два кључна критеријума и на неколико елемената који имају корективну улогу. Критеријуми имају за циљ да рефлектују потенцијалну профитабилност, тако што се путем њих вреднују профитабилност делатности и пословања и економски потенцијал града, општине односно градске општине за обављање делатности. Елементи за утврђивање пореске основице служе да прецизније рефлектују потенцијалну профитабилност пословања предузетника паушалаца. Формула предвиђа коришћење различитих елемената који утичу на износ пореске основице: регистровано

седиште предузетника, временски период који је протекао од регистрације предузетника, старост обвезника и његова радна способност и остале околности које утичу на остваривање добити.

Оно што ће предложеним моделом бити омогућено је да сва лица путем Web апликације, уношењем основних података, сазнају да ли могу бити паушално опорезовани и колики ће износ пореза и доприноса плаћати. Такође, захваљујући могућности аутоматског обрачуна пореске основице и износа обавезе путем Web апликацијем, неће постојати кашњење пореских решења. Предложеним моделом паушалног опорезивања омогућиће се обвезницима да своје пореске обавезе уплате на један рачун, чиме би се предупредили проблеми који се сада јављају у пракси са уплатама на погрешне рачуне и последичним вршењем прекњижавања.

Са становишта Пореске управе, аутоматизацијом процеса обрачуна висине пореза и доприноса смањиће се пореским инспекторима административни део посла који су до сада обављали индивидуално утврђујући износ обавеза за сваког паушално опорезованог обвезника.

Изабрана опција омогућава издавање пореских решења у најкраћим могућим роковима, на ефикасан начин, смањењем трошкова с обзиром да се порез обрачунава софтверски и да се пореска решења достављају електронским путем. Поред тога, омогућава се транспарентнији начин обрачуна пореске обавезе.

4. Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

За процену ефеката предложеног модела паушалног опорезивања можемо да пођемо од околности који нам указује на смањење јавних расхода у наредном периоду. Према садашњем начину утврђивања обавезе пореза и доприноса као и достављања решења, порески инспектори у просеку издају три решења годишње сваком од обвезника, тако да Пореска управа изда око 350.000 решења паушално опорезованим предузетницима на годишњем нивоу. Свако решење има у просеку три листа, а Пореска управа решења штампа у два примерка и шаље на адресу обвезника. Дакле, само око редовног администрирања паушалних обвезника утроши се око два милиона листова папира. Али, трошак папира је занемарљив у поређењу са утрошком времена запослених у Пореској управи на доношењу решења (око 350.000) која су индивидуализована за сваког појединачног обвезника. Ту су и велики трошкови штампања и достављања тих решења. Овде треба имати у виду и случајеве одлучивања о жалбама, исправке техничких грешака и друге радње за којима ће практично престати потреба преласком на аутоматско утврђивање пореских обавеза.

Иако повећање прихода од постојећих предузетника није био циљ ових измена, очекује се да ће се, захваљујући објективном и предвидљивом систему утврђивања пореских обавеза, већи број наших грађана одлучивати на регистровање својих предузетничких делатности, као и да ће се смањити број затварања предузетничких радњи, што би у збиру требало да повећа укупне приходе од овог сегмента пореских обвезника.

2) *Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?*

Најважнији сегмент предложеног модела паушалног опорезивања предузетника паушалаца је аутоматизација кључних процеса. Успостављање Web сервиса у оквиру Пореске управе омогућио би аутоматизацију овог процеса и био би на адекватан начин повезан са информационам системом Агенције за привредне регистре. Самим тим финансијске ресурсе за спровођење предложеног модела паушалног опорезивања потребно је обезбедити, евентуално за трошкове одржавања софтвера.

3) *Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?*

/

4) *Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?*

/

5) *Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?*

/

6) *Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?*

/

5. Кључна питања за анализу економских ефеката

1) *Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?*

Један од значајних елемената је административно растерећење које се састоји у томе да порески обвезник више неће имати обавезу подношења посебне пореске пријаве након спроведеног поступка регистрације, већ ће се сви подаци потребни за утврђивање пореске обавезе преузимати из евиденције Агенције за привредне регистре.

Такође, предложени модел утврђивања пореске обавезе олакшава плаћања обавеза путем једног уплатног рачуна. При томе наглашавамо да око 110.000 обвезника месечно изврши најмање четири плаћања, што представља око 5,3 милиона плаћања годишње. Омогућавањем плаћања пореза и доприноса на један уплатни рачун, број плаћања би се смањило за 3,9 милиона.

Предложени модел обезбеђује да износ пореске обавезе буде познат одмах на почетку године за текућу годину, јер је измењен обрачунски период на основу кога се користи податак о просечној заради (користи се податак за последњих 12 месеци). Захваљујући томе избегава се да обвезници плаћају порез и доприносе аконтационо на основу сопствене процене обавеза, а да након доношења решења за текућу годину имају обавезу да евентуалну разлику (чији износ може бити изузетно велики ако је решење

каснило дужи временски период и ако је повећање значајно веће од оног што је обвезник претпоставио) плате у року од 15 дана.

У циљу предвидљивости пореског система пореска обавеза у једној години не може да се повећа за више од 10% у односу на претходну годину. Тако би у првој години могло доћи до повећања од 10% у односу на износ до кога се долази применом важећег модела, у другој би повећање износило додатних 10%, односно 21% у односу на почетни износ, у трећој додатних 10%, односно 33% у односу на почетни износ итд.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Предложени модел паушалног опорезивања може да утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту, с обзиром да су предвидљивост и стабилност одлучујући за покретање предузетничке делатности. Начелно, узимајући у обзир одређену извесност у погледу пореских трошкова, могуће је према извесним расходима и очекиваним приходима оптимизовати пословање на што конкурентнији начин.

Финансијске погодности које предложени модел паушалног опорезивања пружа за почетнике у пословању су значајне, с обзиром да умањења основице током прве три године пословања иду и до 20%, а додатна умањења за оне који су поред тога и млађи од 30 или имају више од 55, односно 60 година износе додатних 10%, односно 30%, чиме се омогућава да ове категорије као посебно сензибилне подигну ниво своје конкурентности.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Изабрани модел паушалног опорезивања нема утицаја на услове конкуренције.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

/

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

/

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

/

6. Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Изабраним моделом паушалног опорезивања не уводе се организационе, управљачке и институционалне промене.

2) *Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?*

Постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабраног модела паушалног опорезивања.

3) *Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?*

За реализацију изабраног модела паушалног опорезовања није потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа нити било ког другог субјекта.

4) *Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?*

Изабрани модел паушалног опорезивања је у сагласности са важећим прописима.

5) *Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност? Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?*

Изабрана опција утиче на владавину права и безбедност у смислу да омогућава већу правну сигурност пореских обвезника, аутоматизацију процеса утврђивања пореске обавезе и њену предвидљивост.

Унапређењем система паушалног опорезивања предузетника паушалаца омогућава се да лица која имају предузетнички дух, путем Web апликације уношењем основних података, сазнају да ли могу да буду паушално опорезовани и ако могу, колико ће износити висина пореза и доприноса.

Преласком на аутоматизован процес обрачуна висине пореза и доприноса допринеће се смањењу административног дела посла који су до сада обављали порески инспектори. Применом овог модела би се ослободили велики ресурси Пореске управе за вршење контроле и наплате пореских прихода, као кључног задатка овог органа.

7) *Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?*

Најважнији сегмент предложеног модела унапређења опорезивања предузетника паушалаца је аутоматизација кључних процеса, и то одлучивања о праву на паушално опорезивање, подношења пореске пријаве, утврђивања основице, доношења решења и достављања тог решења. Без успостављања Web сервиса у оквиру Пореске управе који би омогућио аутоматизацију овог процеса и био на адекватан начин повезан са информационом системом Агенције за привредне регистре, није могуће реализовати циљеве предвиђене овим моделом паушалног опорезивања. При томе, има се у виду да поједине функције Web сервиса не морају да буду оперативне на самом почетку његовог коришћења, на пример, достављање решења електронским путем може да буде омогућено накнадно, без утицаја на спровођење осталих функција у систему. Такође, евентуално накнадно унапређење информационог система у смислу да се омогући повезивање са информационом системом локалне пореске администрације ради аутоматског утврђивања податка о зони у којој се обавља делатност, аутоматско повлачење података о обвезницима

из Веб сервиса који се односе на лична стања грађана итд, може бити накнадно спроведено без угрожавања осталих функција.

Фазно спровођење реформи има за циљ да обезбеди да се применом појединих мера креће тек када се за то стекну сви неопходни услови. Ово је важно, пре свега, због тога што технолошка решења која треба да омогуће спровођење предвиђених циљева траже време и ресурсе за имплементацију и тестирање.

7. Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

Потреба унапређења стања у области паушалног опорезивања предмет је континуираног интереса стручне јавности и заинтересованих лица. Тако су, током септембра 2018. године, у оквиру кампање под називом „Месец паушалаца” коју је покренуло Удружење за развој предузетништва (УРП) из Ниша, предузетници, њихове асоцијације, представници релевантних институција и стручна јавност имали прилику да се у дијалогу са државним органима активно укључе у обликовање реформе система паушалног опорезивања, кроз указивање на кључне проблеме и давање предлога решења. У периоду од месец дана, предлози за унапређење система паушалног опорезивања прикупљани су кроз разговор са више од 220 заинтересованих актера на округлим столовима у Београду, Нишу и Новом Саду, путем веб сајта www.jpd.rs, као и кроз друге канале комуникације (друштвене мреже, е-маил). Кампања је организована у оквиру четворогодишњег Пројекта јавно-приватног дијалога за развој, у сарадњи са УСАИД-ом, НАЛЕД-ом и Републичким секретаријатом за јавне политике.

Влада Републике Србије је у октобру 2018. године образовала Радну групу за унапређење система паушалног опорезивања са задатком да координира припрему измена регулаторног оквира који ће поједноставити процедуру обрачуна паушалног пореза у циљу аутоматизације процеса утврђивања висине паушалног пореза, као и да припреми функционалну спецификацију подношења захтева у електронском облику и аутоматски обрачун висине паушалног пореза.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

/

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

/

Информације о спроведеним консултацијама садрже податке о:

- 1) времену, обиму и методама консултација;
- 2) учесницима консултативног процеса;
- 3) питањима која су била предмет консултација;
- 4) примедбама, сугестијама и коментарима који су узети у разматрање и онима који нису уважени, као и о разлозима за њихово неприхватање;
- 5) утицају резултата консултација на избор мера из прописа.

Током месеца септембра 2018. године, у оквиру кампање под називом „Месец паушалаца” коју је покренуло Удружење за развој предузетништва (УРП) из Ниша, предузетници, њихове асоцијације, представници релевантних институција и стручна јавност имали прилику да се у дијалогу са државним органима активно укључе у обликовање реформе система паушалног опорезивања, кроз указивање на кључне проблеме и давање предлога решења. У периоду од месец дана, предлози за унапређење система паушалног опорезивања прикупљани су кроз разговор са више од 220 заинтересованих актера на округлим столовима у Београду, Нишу и Новом Саду, путем веб сајта www.jpd.rs, као и кроз друге канале комуникације (друштвене мреже, е-маил). Кампања је организована у оквиру четворогодишњег Пројекта јавно-приватног дијалога за развој, у сарадњи са УСАИД-ом, НАЛЕД-ом и Републичким секретаријатом за јавне политике.

Влада Републике Србије је у октобру 2018. године образовала Радну групу за унапређење система паушалног опорезивања са задатком да координира припрему измена регулаторног оквира који ће поједноставити процедуру обрачуна паушалног пореза у циљу аутоматизације процеса утврђивања висине паушалног пореза, као и да припреми функционалну спецификацију подношења захтева у електронском облику и аутоматски обрачун висине паушалног пореза.

Више од 220 заинтересованих лица из приватног, јавног и цивилног сектора доставило је своје предлоге за унапређење постојећег система паушалног опорезивања, који се могу сврстати у области, као што су: аутоматизација процеса, измена начина обрачуна основице, поједностављање административних процедура, измене у вези са шифрама делатности.